

**TERITORIJAS PLĀNOŠANAS ASPEKTI KULDĪGAS VĒSTURISKĀS
PILSĒTVIDES AIZSARDZĪBĀ, SAGLABĀŠANĀ UN ATTĪSTĪŠANĀ
Jana JĀKOBSONE**

RTU Arhitektūras un Pilsētplānošanas fakultāte, Kuldīgas novada pašvaldības Būvniecības
nodaļa, e-pasts: jjakobsone@gmail.com

Kuldīgas vecpilsētas aizsardzību un attīstību nosaka gan starptautiski, valsts un vietējas nozīmes plānošanas normatīvie akti un koncepcijas. Lai konkrētas pilsētas attīstības stratēģija un plānošanas dokumentu kopums būtu efektīvs plānošanas dokumenti jāveido saskaņā ar ‘augstāk stāvošiem’ plānošanas dokumentiem globālā līmenī – starptautisko telpiskās plānošanas dokumentu hierarhijā un Latvijas plānošanas dokumentu hierarhijā.

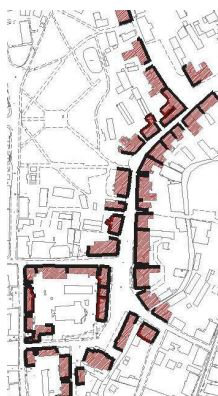
Mantojuma ieguldījums ilgtspējīgā attīstībā teritorijas plānojuma kontekstā. Stratēģiski plānojot pilsētu vēsturiskos centrus, nepieciešams noteikt pilsētas plānošanas principus, ilgtermiņa attīstības vīziju, stratēģisko mērķi, attīstības prioritātes, kā arī ilgtermiņā sasniedzamos darbības rezultātus un to rezultatīvos rādītājus. Vēsturiskās vides stratēģiskā plānošanā īpaši būtiska sadaļa ir vēsturiskās attīstības un esošās situācijas izpētei un telpiskai plānošanai.

Saskaņā ar LR Teritorijas plānošanas likumu teritorijas plānojuma izstrādē tiek ievērots ilgtspējības princips. Teritorijas plānošanā pilsētās ar saglabātiem vēsturiskajiem centriem īpaša uzmanība jāpievērš kultūras mantojumam, kas konkrētajai vietai nākotnē dos īpašu vērtību. Vietas ekonomiskā attīstība nav pieļaujama uz kultūras un dabas mantojuma degradācijas rēķina. Tāpat nepareiza ir situācija, kad vides aizsardzības diktētie aizliegumi ir šķērslis jebkurām attīstības iniciatīvām citā nozarē.

Katra pilsēta attīstoties nosaka savas pilsētas attīstības virzienus, prioritātes, galvenos mērķus. Kuldīgas pilsētas attīstības programmas viena no prioritātēm ir vēsturiskā centra saglabāšana, izpēte, attīstīšana [1.]. Attīstīšana ekonomiski, jo vecpilsētā, saskaņā ar Kuldīgas pilsētas apbūves noteikumiem, jauna apbūve ir pieļaujama tikai tajās vietās, kurās tā vēsturiski ir bijusi un tādos apjomos, kāda tā vēsturiski ir bijusi. Vēsturiskās apbūves vieta nosakāma pēc vēsturiskām kartēm, pamatu zondāžas, arheoloģiskās izpētes. Vēsturiskais apjoms, tā augstums un arhitektoniskās detaļas nosakāmi un pamatojami ar vēsturisku foto fiksāciju, arhīva dokumentu palīdzību. Ja šādu vēsturisku materiālu pasūtītājam vai būvvaldei neizdodas atrast, tad ēka tiek celta vēsturiskajā atrašanās vietā, bet ar apjomu, kas iederas konkrētās zonas apbūves stilistikā un raksturā.

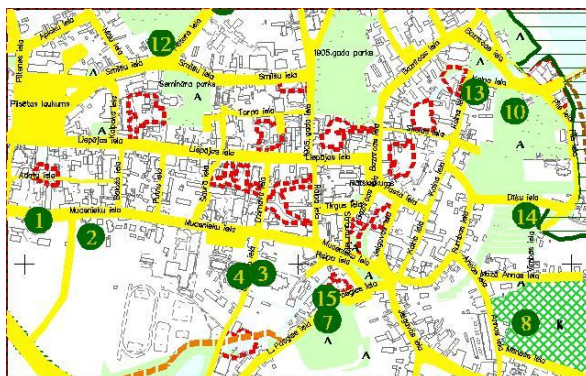
Kuldīgas pilsētas apbūves noteikumi definē īpaši nozīmīgus apbūves parametrus vecpilsētas saglabāšanai, kas jāņem vērā jebkura objekta celtniecībā vai atjaunošanā: apbūves pamat tipus, ielu telpas pilsētībūvnieciskos noteikumus, jumtu iesegumu un jumtu izbūves, ārsienas, fasādes, durvis, vārtus, logus, papildus detaļas, žogus, reklāmas, krāsojumu.[2.].

Pilsētas koncepcija šajā – vecpilsētas pilsētībūvniecības jomā ir skaidra – pilsētas attīstība notiek, bet publiskajā telpā tās raksturs tiek veidots 20. gs. sākuma stilistikā un veidolā. Lai noteiktu konkrētas apbūves zonas nosacījumus un iespējamās jaunās apbūves vietas vecpilsētā, veikta ielu telpas pilsētībūvnieciskā analīze, nosakot jau ‘pabeigtas’ ielu apbūves frontes, skatīt 1. att..

1. att. Ielu telpas pilsētībūvnieciskā analīze [3.]

Lai saglabātu un atjaunotu ne tikai ielu telpas, bet arī pagalmus, kas iekļauj Kuldīgas vērtības – galerijtipa šķūņus un fona apbūvi, apbūves noteikumos noteiktas striktas prasības arī publiski pieejamiem pagalmiem. Publiski pieejamie pagalmi – izvērtēti vēsturiski vērtīgi pagalmi ar Kuldīgas vecpilsētai raksturīgu vidi. Publiskie pagalmi attēloti pilsētas teritorijas plānojumā kartē „Kuldīgas pilsētas zaļās struktūras un publiskā telpa”. Karti skatīt 2. attēlā.

2. att. Kuldīgas pilsētas zaļās struktūras un publiskā telpa [2.]

Pilsētu vēsturisko centru attīstībā vienmēr ir pastāvējušas vairākas pieejas, vairāki attīstības paņēmieni. Viens no tiem – seno celtņu autentiskās detaļas tiek konservētas un konsekventi nodalītas no jaunas apbūves. Cita pieeja – mērķis, lai būtu „kā senāk”. Šīs pieejas problēma var veidoties, ja cilvēks nespēj nodalīt jauno apbūvi no vēsturiskās, bet lai saglabātu

konkrētas pilsētas – Kuldīgas kopējo vēsturisko ansambli ir jāpielieto šī metode, kas veicina kopēja kompleksa uztveri, rada sajūtu, ka cilvēks pastaigājas pa pilsētas ielām gadsimtu atpakaļ.

Literatūra

1. Kuldīgas pilsētas teritorijas attīstības programma [Elektroniskais resurss] / Kuldīgas pilsētas Dome, 2007. - <http://www.kuldiga.lv/index.php?cat=199>. – Resurss aprakstīts 2009.g. 5. janv.
2. Kuldīgas pilsētas teritorijas plānojums un apbūves noteikumi/ Kuldīgas pilsētas Dome, 2007. - <http://85.15.207.186/portal/lv/DevProg/index2.htm> - Resurss aprakstīts 2010.g. 20. martā.
3. Kuldīgas pilsētas Dome, Arhitektūras nodaļa. Demonstrācijas projekts „Kuldīgas pilsētas vēsturiskās apbūves teritorijas detālais plānojums”, 2000. – 133 lpp. Pieejams Kuldīgas Kuldīgas novada pašvaldības Būvniecības nodaļas arhīvā.